

02.12.2024

6-А-Б кл.

Історія

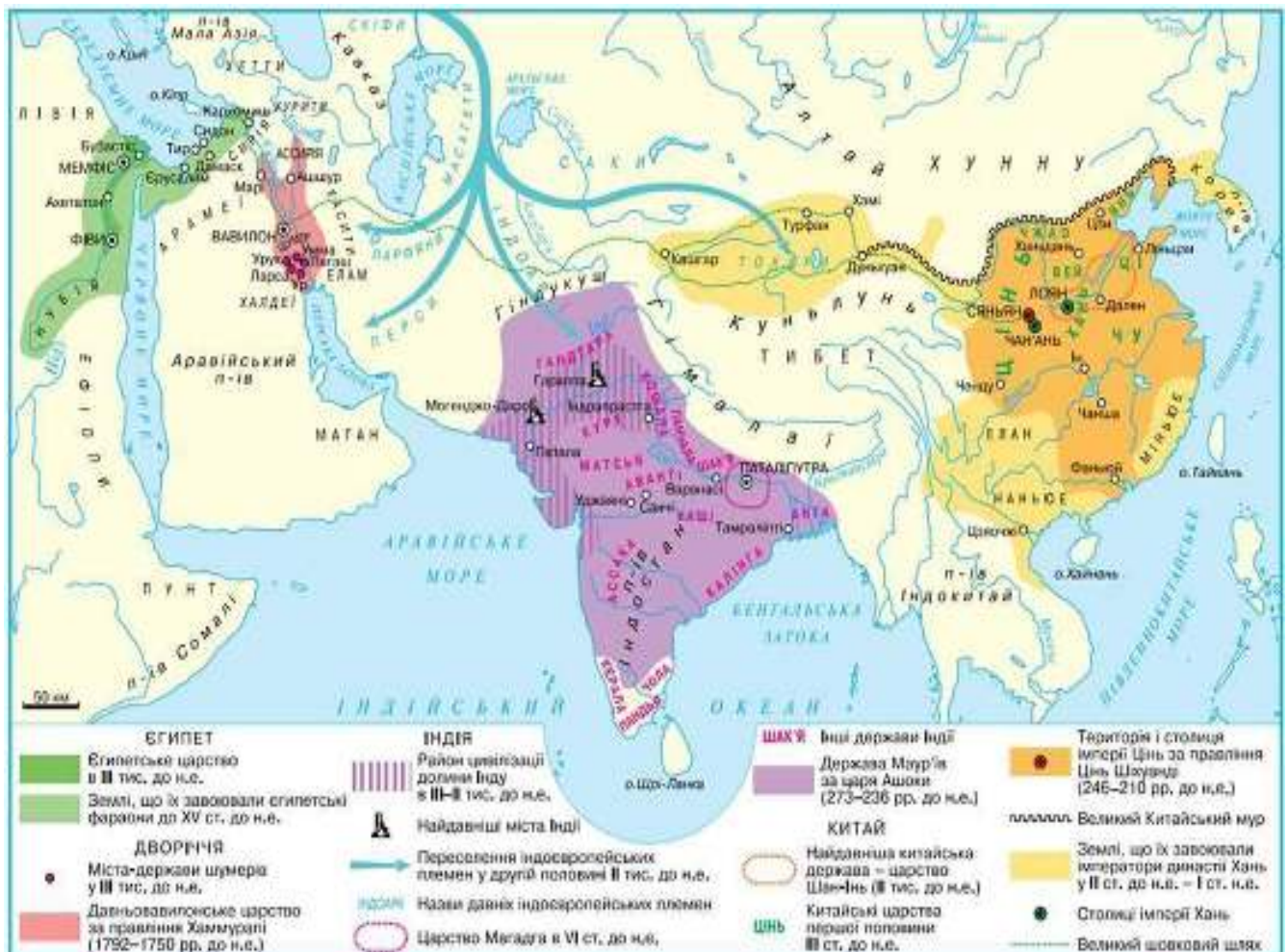
вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Практичне заняття. Порівняння умов виникнення та розвитку стародавніх цивілізацій.

Мета уроку: актуалізувати знання учнів, здобуті під час вивчення теми «Цивілізації Стародавнього Сходу»; розглянути обставини їх виникнення, природничо-географічні умови та населення цивілізацій; удосконалювати навички роботи з різними джерелами інформації; розвивати вміння та навички застосовувати та пояснювати поняття, давати власну оцінку, висловлювати аргументовані судження; узагальнювати та систематизувати матеріал у схеми, робити висновки.

Актуалізація опорних знань

Робота з картою

Мотивація навчальної діяльності

На сьогоднішньому уроці ми узагальнимо та систематизуємо ваші знання з теми «Цивілізації Стародавнього Сходу»

Вивчення нового матеріалу

Кожна стародавня цивілізація мала свій неповторний вигляд. Однак у влаштуванні та розвитку стародавніх цивілізацій було й багато спільного. У VI ст. до н. е. відбулися величезні зрушення в культурах стародавніх народів. У Стародавніх Персії, Індії, Китаї виникли нові релігії – зороастризм, буддизм і конфуціанство, проповідували останні великі іудейські пророки, а в Стародавній Греції зародилася філософія. Це був час великого духовного прориву стародавніх народів, що привів у подальшому до найвищого злету культури. Сучасна цивілізація безліччю незримих ниток пов'язана з історією стародавнього світу, в якій перебувають витoki народів і держав, мов і культур. Європейська цивілізація, частина сучасної світової цивілізації, сприйняла і розвинула культурну і політичну спадщину античності і зародження в її надрах християнства. У сучасній китайській цивілізації живе конфуціанство, а в цивілізаціях Південно-Східної Азії - буддизм. Саме слово «цивілізація» має стародавній латинський корінь, так само як і настільки звичні нам поняття «культура», «федерація», «конституція», «республіка». Зі Стародавньої Греції прийшли такі слова і явища, як «політика», «демократія», «філософія», «стратегія». У Стародавній Греції народилося розуміння того, що «людина - міра всіх речей», а в Стародавньому Римі була зроблена спроба обґрунтувати та захистити права людини. Античний світ дав приклади республіканського ладу, демократії, явив образ справжнього громадянина, який уміє розумно поєднувати права й обов'язки. У стародавніх цивілізаціях були закладені основи багатьох сучасних наук - математики і астрономії, медицини та фізики, історії та філософії. У них же склалися певні уявлення про красу, що пов'язані з подальшим розвитком мистецтва, були створені архітектура і театр, поезія і музика. Майбутню літературу, наприклад, неможливо уявити без античних образів і міфології. Історія стародавнього світу свідчить, наскільки плідними можуть бути мирна взаємодія цивілізацій і взаємопроникнення культур. У наш час ми особливо відчуваємо єдність людства. Завдяки розвитку техніки, нових видів транспорту, засобам масової інформації люди, народи, країни виявилися тісно пов'язаними. Комп'ютери утворили навколо земної кулі мережу передачі інформації і знань. Виникла єдина інформаційна цивілізація, яку називають глобальною, або світовою. В основі сучасної світової цивілізації - спадщина стародавнього світу, вона живе в культурі та свідомості сучасних людей, навіть якщо воші не цілком це усвідомлюють. Історія пов'язує минуле, сьогоднішнє і майбутнє.

Практична діяльність: порівнюємо дві цивілізації

№	Стародавній Єгипет	Цивілізація Дворіччя
1	Пн. Сх. Африки	Азія
2	Ніл	Тигр та Євфрат
3	V тис. до н.р.	VII-VI тис. до н.р.; VI-V тис. до н.р.
4	Іригаційне землеробство	Іригаційне землеробство
5	Обробка землі, зрошування землі(землеробство), скотарство, виготовлення різних знарядь праці, зброї, глиняного посуду і т.д.	Землеробство, скотарство, рибальство, ремісництво і т.д
6	Ієрогліфічне письмо, папірус	Клинопис, глиняні таблиці
7		
8	Фараон	Енсі або лугаль, пізніше цар
9	Сфінкс, піраміда Хеопса, храм у Карнаці...	Вавилонська вежа, висячі сади Семираміди...
10		

Критерії для порівняння

1. Природничо-географічні умови розташування.
2. Біля яких річок розташовані дані цивілізації?
3. Коли поселилися перші жителі в долині річок?
4. В умовах посушливого клімату ці цивілізації займалися ?
5. Перелічіть чим займалися жителі.
6. Назвіть, яке письмо було на території цих держав та на чому вони робили записи.
7. Напишіть відомих вам богів, яким поклонялися народи обраних країн.
8. Хто був на чолі держави?
9. Назвіть найвідоміші споруди, які збереглися або збереглися згадки про них на території цих цивілізацій.
10. Висновки.

Хвилинка відпочинку. Гімнастика для очей

https://youtu.be/u_fLRqgJ59E?si=uANSHgRkLIGVwBpf

Робота з візуальними джерелами

ЗДОБУТКИ ЦИВІЛІЗАЦІЙ І НАРОДІВ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ

Творами мистецтва були піраміди, храми, гробниці, настінний живопис і статуї. Сюжети барельєфів незмінно служили сполучною ланкою між богами і людьми, перш за все фараонами. Сцени боротьби, жертвоприношення і потойбічного життя чергувалися зі сценами життя, діяльності, радості і смерті.

Давній Вавилон

Ізраїльсько-Іудейське царство

Цар Саул
в XI ст. до н.е. заснував
Ізраїльське
царство

Цар Давид
(1005-965 рр. до н.е.)
заснував Іудейське
царство

Після смерті Саула **Давид об'єднав обидві держави в Ізраїльсько-Іудейське царство**. Він оволодів Єрусалимом і зробив його столицею. Відтоді Єрусалим і гору Сіон почали називати «містом Давида». Сюди було перенесено святині, переселилися жерці та священики.

Стародавній Єгипет .

Створені чудеса світу - піраміди і сфінкс. Збудовані грандіозні храми й обеліски. Створена розгалужена іригаційна система землеробства. Накопичені значні наукові знання з медицини, астрономії, математики. Створене ієрогліфічне письмо. Винайдено папірус. Сформувався складна релігія і міфологія. Здійснена спроба запровадити єдинобожжя.

Дворіччя (Межиріччя,

Месопотамія) Шумер – найдавніша цивілізація. Тут виникли найдавніші міста-держави. Будівництво зіккуратів – храмів. Створена розгалужена іригаційна система землеробства. Записані перші закони. Винайдено колесо. Створено систему письма – клинопис. Зародилась література. Виникли перші школи.

Стародавній Ізраїль Сформувався монотеїстична релігія. Створено Старий Заповіт – першу частину Біблії. Збудований Єрусалимський храм, який став взірцем «божественного міста».

Ассирія Перша могутня імперія Стародавнього Сходу, що трималась на війсьній силі. Мала наймогутнішу армію Стародавнього Сходу. Створена значна бібліотека глиняних книг. Розквіт монументального мистецтва. Поява прямокутного планування міст.

Дарій I посів перський престол у 522 році до н. е. і правив до 486 року до н. е.

За Дарія I східний кордон Перської держави сягав річки Інд, на заході – Керенаїки (Африка), острова Самоса (в Егейському морі), Фракії та Македонії.

Персія Найбільша і наймогутніша імперія Стародавнього Сходу. Будівництво царської дороги. Створення першої державної пошти. Створення релігії зороастризму.

Винаходи

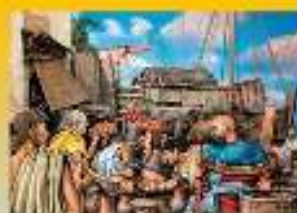
Фінікійські моряки складали карти небесних орієнтирів та узбережжя. У сер. 2 тис. до н.е. моряки відкрили землі багаті на срібло і олово. Також їм належить відкриття скла, бісеру. Фінікійці перші у світі здійснили близько 600 року до н.е. морську мандрівку навколо Африки. Фарбували вовну у бузково-червоний і бузково-синій кольори. Пурпурний барвник робив тканину міцною.

Перші бусини бісеру

Мореплавство

Спочатку фінікійці торгували на узбережжі. Щоб забезпечити більший прибуток налагодили морську торгівлю.

Фінікійці мали наймогутніший та найдосконаліший флот. Їх кораблі відрізняються заокругленим корпусом, високою кормою.

Фінікія Створення першої абетки. Винайдення пурпурової фарби, прозорого скла. Розвиток мореплавства. Колонізація Середземномор'я. Заснування держави Карфаген.

❧ **Брахмани** — жерці

(із вуст Брахми)

❧ **Кшатрії** — воїни

(із рук Брахми)

❧ **Вайшії** — землероби і
ремісники (зі стегон Брахми)

❧ **Шудри** — слуги

(зі ступень Брахми)

❧ **Недоторкані** -

найнижча каста,
вважалися нечистими від народження
і забруднювали все, чого торкалися,
або всіх, хто їх торкався.

ОДНІЄЮ З СВІТОВИХ РЕЛІГІЙ ЗАВНА
ВВАЖАЄТЬСЯ БУДДИЗМ. З'ЯВИВШИСЬ В
ІНДІЇ ЩЕ В VI СТОЛІТТІ ДО Н.Е. ЦЕ
ВЧЕННЯ ТА ЙОГО ЗАСНОВНИК
СІДДХАРТХА ГАУТАМА КОРИСТУВАЛИСЯ
ВЕЛИКОЮ ЦІКАВІСТЮ. НАЗИВАЮЧИ
ЗАСНОВНИКА «ДХАРМОЮ» АБО
«БУДДАДХАРМОЮ»,ЩО В ПЕРЕКЛАДІ
ОЗНАЧАЄ (ПРОСТО ВЧЕННЯ АБО ВЧЕННЯ
БУДДИ). ПОЧИНАЮЧИ З XIX СТОЛІТТЯ,
БУДДИЗМ АКТИВНО ПОПІРЮВАВСЯ,
ОСОБЛИВО В АЗІЇ. ТАК ВЧЕННЯ З РОКУ В
РІК ЗІБРАЛО НАВКОЛО СЕБЕ БЛИЗЬКО
МІЛ'ЯРДА ВІРУЮЧИХ.

ЗАХІДНИЙ СВІТ НЕ ТАК АКТИВНО
ПРАКТИКУВАВ ВІДПОВІДНУ
РЕЛІГІЮ,КРИТИКИ КАЖУТЬ,ЩО ЦЕ
ПОЯСНЮЄТЬСЯ ТИМ,ЩО МАЛО ХТО
РОЗУМІЄ ОСНОВУ ВІРИ,І ВНАСЛІДОК
ЦЬОГО НЕВІРНІ ПРАКТИК. І ХОЧ
БУДДИЗМ ІСНУЄ ВЖЕ НЕ ОДНЕ СТОЛІТТЯ,
ВІН МАЄ ПРИ СОБІ ЩЕ БАГАТО СПІРНИХ
ПИТАНЬ

Буддизм

Стародавня Індія Міста з продуманим плануванням і життєзабезпеченням (водогін, каналізація). Санскрит – найдавніша збережена до наших днів форма колись єдиної індоєвропейської мови. Створення однієї з найдавніших релігійних книг – Веди. Виникнення буддизму – однієї з перших світових релігій. Склалася варнова система поділу суспільства. Вперше стали виготовляти тканини з бавовни, цукор – із цукрової тростини, використовувати прянощі і пахощі. Винайдення цифр, якими ми користуємося. Винайдення гри у шахи.

Стародавній Китай Створена могутня імперія Цінь. Збудована Велика Китайська стіна. Виникли морально-етичні вчення, релігії -даосизм, конфуціанство. Винайдено шовк, папір, лак, компас, порох. Почали вирощувати чай. Застосування паперових грошей. Був прокладений Великий Шовковий шлях зі Сходу на Захід.

Узагальнення. Систематизація.

Перегляньте відео: <https://youtu.be/bKulclvcjEQ?si=AEht0ZkVaJRHQnDi>

Рефлексія Скориставшись уявним мікрофоном, доповніть твердження: Раніше я не знав...

Домашнє завдання:

1. Повторити § 16-25- підготовка до узагальнення знань.
2. Заповнити таблицю «Порівняння цивілізацій Сходу» - обрати 2 країни та описати за критеріями, що містяться у конспекті уроку.

Завдання надсилайте на освітню платформу Human, або на ел. адресу
nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіхів у навчанні!